



# ISLAM HISTORIA – KRONOLOGISK TIDSLINJE

## Profetens liv och Rashidun-kalifatet (570–661)

### Profeten Muhammads liv (570–632)

**570**

[Profeten Muhammad föds i Mecka](#), i Quraysh-stammen, Banu Hashim.

**576**

[Modern Āmina dör. Muhammad tas om hand av sin farfar ‘Abd al-Muttalib.](#)

**578**

Farfadern dör. Muhammad växer upp hos sin farbror Abū Ṭalib.

**580–594**

Muhammad arbetar som herde och senare som handelsman.

**595**

[Gifter sig med Khadija bint Khuwaylid.](#)

**610**

Första uppenbarelsen i grottan Hira’. Profetskapet börjar.

**613**

Offentlig kallelse till islam inleds.

**615**[Första migrationen till Abessinien \(Etiopien\).](#)**619**

”Sorgens år”: Khadija och Abū Ṭalib dör.

**620**

Mötet med folk från Yathrib (Medina) som accepterar islam.

**621–622**

Akaba-löftena: Medinaborna lovar att skydda Profeten.

**622**

Hijra – migrationen till Medina.

[Den islamiska kalendern börjar.](#)**623–624**

Slaget vid Badr (624) – muslimernas första stora seger.

**625**[Slaget vid Uhud.](#)**627**

Slaget vid Khandaq (Diket).

**628**

Hudaybiyya-freden.

**630**

Erövringen av Mecka. Avgudadyrkan avskaffas i Ka'ba.

**631**

Delegationernas år – stammar från hela Arabien accepterar islam.

**632**[Avskedspredikan](#) under valfärden.[Profeten Muhammad dör](#) i Medina.

## Rashidun-kalifatet (632–661)

### Abū Bakr (632–634)

**632**

Abū Bakr väljs till kalif.

Ridda-krigen mot avfälliga stammar.

**633–634**

Koranens verser börjar samlas i en enhetlig mushaf.

### Omar ibn al-Khattab (634–644)

**634–644**

Stora expansioner:

Syrien och Palestina erövrar.

Egypten erövrar.

Irak och Persien erövrar.

Administrativa reformer införs:

Diwan-systemet (statsregister).

Islamska kalendern formaliseras.

**644**

‘Omar mördas av Abū Lu‘lu‘a.

### Othman ibn ‘Affan (644–656)

**645–650**

Expansionen fortsätter i Nordafrika och Centralasien.

**650–656**

Den officiella standardiserade mushafen sammanställs och sprids.

**656**

Othman mördas i Medina.

### ‘Ali ibn Abi Ṭalib (656–661)

**656**

Slaget vid Jamal (Aisha, Talha, Zubayr vs. ‘Ali).

**657**

Slaget vid Siffin (‘Ali vs. Mu‘awiya).

**658–659**

Khawarij-gruppen bryter sig ur.

**661**

[‘Ali mördas i Kufa.](#)

**Rashidun-kalifatet avslutas.**

---

**Umayyaderna (661–750)**

Det första stora ärftliga muslimska dynastiska riket. Huvudstad: Damaskus.

**Mu‘awiya ibn Abi Sufyan (661–680)**

Grundare av Umayyad-dynastin.

**661**

Mu‘awiya blir kalif efter ‘Alis död.  
Huvudstaden flyttas till Damaskus.

**662–670**

Expansion i Nordafrika påbörjas.  
Muslimska styrkor når dagens Tunisien.

**670**

Staden Qayrawan grundas i Nordafrika – ett viktigt centrum för islamisk lärdom.

**674–678**

Första stora försöket att inta Konstantinopel.  
Misslyckas, men markerar islams första stora expansion mot Europa.

**680**

Mu‘awiya dör. Hans son Yazid blir kalif.

---

## Yazid I (680–683)

En av de mest omdiskuterade perioderna i islamisk historia.

### 680 – Slaget vid Karbala'

Husayn ibn 'Ali och hans följeslagare dödas.

En central händelse i både sunnitisk och shiitisk historia.

### 682–683

Uppror i Medina (Harra-händelsen).

Mecka belägras; Ka'ba skadas av katapulteld.

### 683

Yazid dör. Politisk instabilitet följer.

## Inre konflikter och återstabilisering (683–692)

### 684

'Abd Allah ibn al-Zubayr utropar sig till kalif i Mecka.

Umayyaderna kontrollerar Syrien; riket splittras.

### 685–692 – 'Abd al-Malik ibn Marwan

Återställer central kontroll.

Inför administrativa reformer:

Arabiska blir officiellt administrativt språk.

Myntreform: Islams första egna guld- och silvermynt.

### 691–692

Slaget vid Marj Rahit och återtagandet av Mecka.

Ibn al-Zubayr dödas.

Riket återförenas.

---

## 'Abd al-Malik och al-Walid – Umayyadernas guldålder (692–715)

### 692–705 – 'Abd al-Malik

Bygger Klippdomen i Jerusalem (691–692).

Centraliserar staten.

### 705–715 – al-Walid I

Största territoriella expansionen i islams historia:  
Spanien (al-Andalus) erövrar (711).  
Sindh och Punjab i dagens Pakistan erövrar (711–713).  
Expansion i Centralasien (Transoxanien).  
Stora byggnadsprojekt:  
Umayyadmoskén i Damaskus.

## **Mellanperiod och nya fronter (715–744)**

### **717–718**

Andra stora försöket att inta Konstantinopel.  
Misslyckas efter hård vinter och bysantinsk motståndskraft.

### **720–740**

Uppror i Irak, Iran och Nordafrika.  
Berberuppror i Maghreb.

### **732**

Slaget vid Poitiers/Tours i Frankrike.  
Muslimska styrkor stoppas av Karl Martell.  
Markerar slutet på expansionen i Västeuropa.

## **Slutet på Umayyaderna (744–750)**

### **744–749**

Inbördeskrig inom Umayyadfamiljen.  
Missnöje bland icke-arabiska muslimer (mawali) växer.

### **749–750 – Den abbasidiska revolutionen**

Abbasiderna, med stöd från Khorasan, gör uppror.  
Slaget vid Zab (750): Umayyaderna besegras.

### **750**

Umayyadkalifatet faller.  
En överlevande prins, ‘Abd al-Rahman, flyr till Spanien och grundar  
Umayyad-emiratet i Córdoba (senare kalifat).

---

## **Abbasiderna (750–1258)**

Huvudstad: Bagdad (grundad 762).

Kännetecken: Vetenskap, filosofi, fiqh, litteratur, översättningsrörelsen, politisk fragmentering.

## Grundandet av Abbasidkalifatet (750–762)

### **750**

Abbasiderna besegrar Umayyaderna i slaget vid Zab.  
Abū al-‘Abbas al-Saffah blir första kalifen.

### **754–775 – al-Mansūr**

Konsoliderar makten.

762: Bagdad grundas – blir världens största och mest avancerade stad.

## **Den abbasidiska guldåldern (762–847)**

Vetenskap, filosofi, medicin, matematik, astronomi, litteratur.

### **786–809 – Harūn al-Rashid**

Kalifatet når sin kulturella och ekonomiska höjdpunkt.  
Bagdad blir centrum för världens lärdom.

### **800-talet – Bayt al-Hikma (Visdomens hus)**

Stort översättningsinstitut i Bagdad.

Grekiska, persiska och indiska verk översätts till arabiska.

Grunden läggs för islamisk vetenskap.

### **813–833 – al-Ma’mūn**

Stödjer filosofi och rationalism (mu‘tazila).

Astronomiska observatorier byggs.

Stora vetenskapliga projekt genomförs.

## **Vetenskapliga och kulturella milstolpar (800–900-talet)**

### **Matematik**

al-Khwarizmi utvecklar algebra.

Indiska siffror sprids (blir senare ”arabiska siffror” i Europa).

### **Medicin**

al-Razi (Rhazes) skriver medicinska encyklopedier.

Sjukhus (bimaristan) etableras som offentliga institutioner.

### **Filosofi**

al-Kindi, al-Farabi och senare Ibn Sina (Avicenna) utvecklar islamisk filosofi.

### **Astronomi**

al-Battani förbättrar planetberäkningar.

Observatorier i Bagdad och Damaskus.

### **Litteratur**

al-Jahiz skriver om sociologi, biologi och teologi.

”Tusen och en natt” sammanställs under denna period.

## **Politisk fragmentering (900–1000-talet)**

Abbasiderna behåller religiös auktoritet men tappar politisk kontroll.

### **909**

Fatimiderna grundar ett rivaliserande kalifat i Nordafrika.

### **929**

Umayyaderna i al-Andalus utropar eget kalifat i Córdoba.

### **945**

Buyiderna (shiamuslimer) tar kontroll över Bagdad.

Abbasidkalifen blir symbolisk ledare.

### **Seljukerna (1055)**

Sunnitiska seljuker intar Bagdad och återställer viss ordning.

Nizam al-Mulk grundar Nizamiyya-universitetet.

## **Teologi och fiqh blomstrar (900–1100-talet)**

### **Fiqh-skolor**

De fyra sunnitiska rättsskolorna (Hanafi, Maliki, Shafi'i, Hanbali) konsolideras.

### **Teologi**

al-Ash'ari och al-Maturidi utvecklar sunnitisk teologi.

al-Ghazali (d. 1111) förenar filosofi, teologi och sufism.

### **Hadith**

al-Bukhari, Muslim, Abū Dawūd, Tirmidhi, al-Nasa'i, Ibn Majah – deras samlingar sprids och standardiseras.

## Korsfarare och yttre hot (1095–1250)

### 1095–1099

Första korståget.

Jerusalem faller till korsfararna.

### 1187

Salah al-Din (Saladin) återtar Jerusalem.

### 1200-talet

Mongolerna börjar närma sig den muslimska världen.

## Slutet på Abbasidkalifatet i Bagdad (1258)

### 1258

Mongolerna under Hülegü intar Bagdad.

Staden förstörs.

Kalifen avrättas.

Den klassiska abbasidiska eran avslutas.

### Efter 1258

Abbasiderna fortsätter som symboliska kalifer i Kairo under mamlukerna (1258–1517).

---

## Senare muslimska riken (1258–1500)

Efter Bagdads fall uppstår flera regionala stormakter som tillsammans bär den islamiska civilisationen vidare.

## Mamlukerna i Egypten och Syrien (1250–1517)

En av de mest stabila och kulturellt rika makterna efter Abbasiderna.

### 1250

Mamlukerna tar makten i Egypten.

### 1260 – Slaget vid ‘Ayn Jalūt

Mamlukerna besegrar mongolerna.

Första stora mongoliska nederlaget i historien.

Räddar Levanten från total förstörelse.

### 1270–1300

Mamlukerna driver ut korsfararna från Levanten.

### **1291 – Akko faller**

Den sista korsfararstaden i Levanten faller.  
Korstågens epok avslutas i Mellanöstern.

### **1300–1400**

Kairo blir centrum för islamisk lärdom.  
Al-Azhar blomstrar.  
Stora historiker som Ibn Khaldūn verkar under denna tid.

## **Ilkhanerna i Persien (1256–1353)**

Mongoliskt rike som gradvis islamiseras.

### **1256–1265**

Hülegü grundar Ilkhanatet i Persien.

### **1295 – Ghazan Khan konverterar till islam**

Islam blir statsreligion.  
En kulturell renässans inleds.

### **1300–1350**

Vetenskap, konst och arkitektur blomstrar i Tabriz och Maragha.  
Maragha-observatoriet blir ett av världens främsta.

## **Timuriderna (1370–1507)**

Timur Lenk (Tamerlane) skapar ett enormt rike genom brutala erövringar.

### **1370**

Timur tar makten i Transoxanien (Samarkand).

### **1380–1405**

Timur erövrar Persien, Irak, Syrien, Indien och delar av Ryssland.  
Bagdad, Aleppo och Delhi plundras.

### **1405**

Timur dör under ett fälttåg mot Kina.

### **1400–1500**

Timuriddynastin blir ett centrum för konst, arkitektur och vetenskap.  
Ulugh Beg bygger ett av världens mest avancerade observatorier i Samarkand.

## Osmanernas uppgång (1299–1500)

Det som börjar som en liten anatolisk beylik blir snart en världsmakt.

### 1299

Osman I grundar det osmanska riket.

### 1326

Bursa erövrar – första huvudstaden.

### 1354

Osmanerna korsar till Europa (Gallipoli).

En ny epok börjar på Balkan.

### 1389 – Slaget vid Kosovo

Osmanerna besegrar serbiska styrkor.

### 1396 – Slaget vid Nicopolis

Stort korståg besegras av osmanerna.

### 1402 – Slaget vid Ankara

Timur besegrar osmanerna.

Riket faller i inbördeskrig ("Interregnum").

### 1453 – Konstantinopel faller

Sultan Mehmed II erövrar Konstantinopel.

Bysantinska riket upphör.

Staden blir Istanbul, osmanernas huvudstad.

### 1470–1500

Osmanerna expanderar i Balkan, Anatolien och Svarta havet.

## Al-Andalus: Granadas sista år (1250–1492)

### 1200–1400

Granada (Nasriddynastin) är sista muslimska staten i Spanien.

Kulturell blomstring: Alhambra byggs och utvecklas.

### 1492 – Granadas fall

Emiratet Granada kapitulerar till Ferdinand och Isabella.

Slutet på 800 år av muslimsk närvaro i stora delar av Spanien.

## Indiska subkontinenten (1206–1526)

Delhi-sultanatet.

### 1206–1290

Mamluksultanatet i Delhi grundas.

### 1290–1320

Khaljidynastin expanderar riket.

### 1320–1414

Tughluqdynastin.

Ibn Battuta besöker Indien.

### 1398

Timur plundrar Delhi.

### 1400–1500

Svagare sultanat tills Babur (Timuridsläktet) senare grundar Mogulriket (1526).

## Västafrika (Mali och Songhai)

### 1312–1337 – Mansa Musa

Mali-riket når sin höjdpunkt.

Hans pilgrimsfärd till Mecka blir legendarisk.

### 1400–1500

Songhairiket växer fram som Afrikas största muslimska stat.

---

## Den tidigmoderna islamiska världen (1500–1800)

Kännetecken:

Tre stora imperier dominerar: Osmanerna, Safaviderna, Mogulerna

Islam sprids i Afrika och Sydostasien

Vetenskap, konst, arkitektur och handel blomstrar

Europa växer militärt och ekonomiskt, vilket påverkar maktbalansen

## OSMANISKA RIKET (1500–1800)

Det största och mest långlivade muslimska imperiet under perioden.

**1500–1600: Expansion och storhetstid****1514 – Slaget vid Chaldiran**

Osmanerna besegrar Safaviderna.

**Östra Anatolien säkras.****1516–1517 – Erövringen av Syrien och Egypten**

Sultan Selim I besegrar mamlukerna.

Kalifatet överförs symboliskt till osmanerna.

**1520–1566 – Suleiman den store**

Riket når sin största utsträckning.

Lagstiftning, arkitektur och kultur blomstrar.

Belägringen av Wien (1529) markerar osmanernas höjdpunkt i Europa.

**1571 – Slaget vid Lepanto**

Europeiska flottor besegrar osmanerna.

Första stora maritima nederlaget.

**1600–1700: Stabilitet och gradvis stagnation****1606–1699**

Långa krig mot Habsburgarna, Ryssland och Iran.

Interna reformer försöker modernisera armén.

**1683 – Andra belägringen av Wien**

Osmanerna besegras.

Vändpunkt: europeiska makter börjar dominera militärt.

**1699 – Freden i Karlowitz**

Osmanerna förlorar stora territorier i Europa.

**1700–1800: Reformförsök och yttre press****1700–1730**

Tulpanperioden: kulturell blomstring och europeiskt inflytande.

**1768–1774 – Rysk-turkiska kriget**

Ryssland blir en dominerande makt vid Svarta havet.

**1798 – Napoleons invasion av Egypten**

Chock för den muslimska världen.

Visar Europas teknologiska överlägsenhet.

## **SAFAVIDISKA RIKET (1501–1736)**

Iran blir en shiitisk stat – en av de viktigaste händelserna i islams historia.

### **1501 – Safaviderna tar makten**

Shah Ismail I utropar tolvimam-shiism som statsreligion.

1500–1600: Konsolidering och blomstring

1514 – Förlusten vid Chaldiran

Förlorar mot osmanerna men behåller Iran.

1588–1629 – Shah Abbas den store

Flyttar huvudstaden till Isfahan.

Bygger moskéer, palats, broar – ”Isfahan är halva världen”.

Handel med Europa blomstrar.

1600–1700: Nedgång

1722

Afghaner intar Isfahan.

Safavidriket kollapsar gradvis.

1736

Nadir Shah tar makten.

Safavidernas era avslutas.

## **MOGULRIKET I INDIEN (1526–1857)**

Ett av världens rikaste och mest kulturellt avancerade riken.

1526 – Slaget vid Panipat

Babur grundar Mogulriket.

1556–1605 – Akbar den store

Riket expanderar kraftigt.

Religionspolitik präglas av tolerans.

Administration och konst blomstrar.

1605–1707 – Höjdpunkten

Shah Jahan (1628–1658)  
Bygger Taj Mahal (1632–1653).

Delhi blir ett centrum för konst och arkitektur.

Aurangzeb (1658–1707)  
Riket når sin största geografiska utsträckning.

Striktare religiös politik.

Långa krig försvagar staten.

1700–1800: Nedgång och kolonialt tryck  
1739 – Nadir Shah plundrar Delhi  
En av de mest förödande händelserna i rikets historia.

1757 – Slaget vid Plassey  
Brittiska Ostindiska Kompaniet tar kontroll över Bengalen.

Början på brittisk dominans i Indien.

ISLAM I AFRIKA (1500–1800)  
1500–1600  
Songhai-riket dominerar Västafrika.

1591 – Marockansk invasion  
Songhai faller.

Små muslimska stater växer fram.

1600–1800  
Islam sprids i Västafrika via handel och lärda.

Timbuktu fortsätter som lärdomscentrum.

ISLAM I SYDOSTASIEN (1500–1800)  
1500–1600  
Islam sprids i Indonesien och Malaysia via handelsnätverk.

Sultanatet Aceh blir regional stormakt.

1600–1700  
Islam etableras i Java, Sumatra och Borneo.

1700–1800

Europeiska kolonialmakter (Portugal, Nederländerna, Storbritannien) börjar dominera handeln.

---

### **Den moderna islamiska världen (1800–2000)**

Kännetecken:

Europeisk kolonial expansion

Reformrörelser inom islam

Nationella självständigheter

Osmanska rikets fall

Nya muslimska stater

Islamisk renässans och politisk islam

Globalisering och modernitet

1800–1900: Kolonialism, reformer och motstånd

Europa expanderar i muslimska områden

1798–1801 – Napoleons invasion av Egypten

Chock för den muslimska världen.

Visar Europas tekniska och militära överlägsenhet.

1800–1900

Stora delar av den muslimska världen koloniserar:

Indien → Storbritannien

Nordafrika → Frankrike

Indonesien → Nederländerna

Västafrika → Frankrike & Storbritannien

Centralasien → Ryssland

Reformrörelser inom islam

Muhammad ibn ‘Abd al-Wahhab (1703–1792)

Reformrörelse i Arabien som fortsätter påverka 1800-talet.

Muhammad 'Ali i Egypten (1805–1848)  
Moderniserar armén, industrin och utbildningen.

Grundar moderna institutioner.

Tanzimat-reformerna i Osmanska riket (1839–1876)  
Modernisering av lagar, utbildning och militär.

Försök att stoppa rikets nedgång.

Jamal al-Din al-Afghani & Muhammad 'Abduh (1800–1900)  
Intellectuella reformrörelser.

Betonar förnuft, utbildning och islams kompatibilitet med modernitet.

Motståndsrörelser  
Algeriet (1830–1870)  
Emir 'Abd al-Qadir leder motstånd mot fransmännen.

Sudan (1881–1898)  
Mahdirörelsen utropar islamisk stat.

Libyen (1911–1931)  
Sanusiyya-orden leder motstånd mot Italien.

1900–1920: Världskrig och osmanskt fall  
Första världskriget (1914–1918)  
1916 – Sykes-Picot-avtalet  
Europa delar upp Mellanöstern i hemlighet.

1917 – Balfourdeklarationen  
Storbritannien stödjer ett judiskt "nationalhem" i Palestina.

1918  
Osmanska riket besegras.

1922–1924 – Kalifatets avskaffande  
Mustafa Kemal Atatürk avskaffar sultanatet (1922) och kalifatet (1924).

En epok på över 1300 år avslutas.

1920–1950: Nya stater och antikoloniala rörelser  
Mellanöstern  
Irak, Jordanien, Syrien, Libanon och Saudiarabien etableras som moderna

stater.

1932 – Saudiarabien grundas  
Kungariket Saudiarabien enas under Ibn Saud.

1948 – Staten Israel utropas  
Palestiniernas Nakba ("katastrofen").

Första arab-israeliska kriget.

Nordafrika

Egypten, Algeriet, Tunisien, Marocko m.fl. kämpar för självständighet.

1954–1962 – Algeriets självständighetskrig  
Ett av 1900-talets blodigaste antikoloniala krig.

Sydasien

1947 – Pakistan och Indien bildas  
Pakistan grundas som en stat för muslimska minoriteter i Indien.

En av historiens största folkomflyttningar.

1950–1980: Kalla kriget, nationalism och islamisk renässans

Arabnationalism

1952 – Egyptens revolution  
Gamal Abdel Nasser tar makten.

Panarabismens höjdpunkt.

1956 – Suezkrisen  
Egypten nationaliserar Suezkanalen.

Islamiska rörelser

1928–1970 – Muslimska brödrskapet växer  
Grundat av Hasan al-Banna.

Betonar social reform och islamisk identitet.

Iran

1953 – CIA-stödd kupp mot Mossadegh  
Shahen återinsätts.

Palestina-Israel-konflikten

1967 – Sexdagarskriget

Israel ockuperar Västbanken, Gaza, Sinai och Golanhöjderna.

1973 – Oktoberkriget  
Egypten och Syrien attackerar Israel.

1979 – Ett avgörande år  
Iranska revolutionen → Islamisk republik under Khomeini.

Sovjet invaderar Afghanistan → Jihadistiska grupper mobiliseras.

Mecka-krisen → Extremistisk grupp ockuperar Masjid al-Haram.

1980–2000: Globalisering, konflikter och nya muslimska stater  
Afghanistan

1980–1989  
Afghanska mujahidin bekämpar Sovjetunionen.

1996  
Talibanerna tar Kabul.

Iran–Irak-kriget (1980–1988)  
Ett av 1900-talets längsta och blodigaste krig.

Gulfkriget (1990–1991)  
Irak invaderar Kuwait.

USA-ledd koalition ingriper.

Bosnien och Kosovo  
1992–1995 – Bosnienkriget  
Bosniakiska muslimer utsätts för folkmord i Srebrenica.

1999 – Kosovokrigen  
NATO ingriper mot Serbien.

Nya muslimska stater  
1991–1995  
Flera centralasiatiska republiker blir självständiga efter Sovjets fall:

Uzbekistan

Kazakstan

Tadzjikistan

Kirgizistan

Turkmenistan

Azerbajdzjan

1990–2000: Islam i en globaliserad värld

1990–2000

Islam växer snabbt i Afrika, Europa och Nordamerika.

Satellit-TV, migration och globalisering förändrar muslimska samhällen.

Islamiska organisationer, universitet och institutioner etableras globalt.